

TOPICAL ISSUES OF JURIDICAL SCIENCE

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-409-2-49>

CONTROL LIMITS IN THE JUDICIARY: ADMINISTRATIVE LAW ASPECT

МЕЖИ ЗДІЙСНЕННЯ КОНТРОЛЮ У СФЕРІ ПРАВОСУДДЯ: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ

Kutelvas T. Ye.

*External Postgraduate Student at the
Department of Constitutional and
Administrative Law,
Zaporizhzhia National University
Zaporizhzhia, Ukraine*

Кутельвас Т. Є.

*здобувач кафедри конституційного
та адміністративного права
Запорізького національного
університету
м. Запоріжжя, Україна*

Характерною ознакою здійснення контролю у сфері правосуддя має визнаватися його обмеженість встановленим процедурам як гарантії захисту незалежності суддів та уникнення ситуацій неправомірного втручання до їх діяльності (ст. 6 Закону України «Про судоустрій і статус суддів» від 02 червня 2016 року). Право здійснювати контроль за діяльністю судді належать при цьому будь-якій фізичній та юридичній особі, як складової покладеної на суддю соціальної відповідальності перед кожним членом суспільства.

Однак при цьому вимога дотримання незалежності судді вимагає встановлення обмеженого кола суб'єктів, що уповноважені безпосередньо здійснювати контроль, і такими органами є Вища рада правосуддя та Вища кваліфікаційна комісія суддів України, які володіють вичерпним переліком повноважень у досліджуваній сфері.

Реалізації наданих Вищій раді правосуддя та Вищій кваліфікаційній комісії суддів України повноважень є процедурою у разі необхідності застосування до судді такого контрольного заходу як тимчасове відсторонення від здійснення правосуддя у порядку реалізації вимог статей 126–128, 131 Конституції України.

Важливо підкреслити, що здійснення контролю у сфері правосуддя не повинно перейти межі і не стати кримінально караним діянням,

встановленим у статті 376 Кримінального кодексу України – «Втручання в роботу судових органів» [1].

Межами здійснення контролю є межі здійснення судового розгляду справи, де втручання сторонніх осіб не допускається. Згідно із рішенням Конституційного Суду України від 11 березня 2011 року № 2-рп/2011 по справі № 1-4/2011 оцінка вчинених суддею процесуальних дій до винесення ним остаточного рішення у справі є втручанням у здійснення правосуддя, що суперечить нормам Конституції України [2]. У рішенні від 21 травня 2002 року № 9-рп/2002 Конституційний Суд України вказує, що ознайомлення (без права витребування нерозглянутої справи) не означає перевірку судової справи по суті і не є втручанням у процес здійснення правосуддя (абзац п'ятий пункту 6 мотивувальної частини) [3]. Однак при цьому згідно із пунктом 6 статті 31 закону України «Про вищу раду правосуддя» закріплюється право затребувати копії матеріалів судової справи у випадку подання дисциплінарної скарги з підстав безпідставного затягування або невжиття суддею заходів щодо розгляду заяви, скарги чи справи протягом строку, встановленого законом, зволікання з виготовленням вмотивованого судового рішення тощо [4]. Отже, зміст контрольних функцій, що виконуються Вищою радою правосуддя може полягати у встановленні оцінки рівня професійності судді, що, як правило, має відбуватися вже після завершення судового розгляду справи.

При цьому встановлення факту невідповідності дій та рішень судді вимогам що до нього висуваються реагування Вищої ради правосуддя має відбуватися через застосування належного заходу впливу на особу без надання оціночних суджень та рекомендацій уникнення у майбутньому подібних проявів протиправної діяльності.

Таким чином, розуміння адміністративно-правового забезпечення контролю за діяльністю судді має виходити із законодавчого визначення допустимого впливу на суддю, що спрямовується в широкому сенсі, на оптимізацію здійснення функції правосуддя в цілому, і зокрема, на подолання проявів непрофесійності, допущених суддею шляхом застосування до нього регламентованого переліку стягнень чи обмежень у разі настання вичерпного переліку обставин, де важливе значення має місце, час та причини застосування контролю.

Література:

1. Кримінальний кодекс України: Закон України від 05.04.2001 № 2341-III. *Відомості Верховної Ради України (ВВР)*. 2001. № 25–26. Ст. 131.
2. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням 53 народних депутатів України щодо відповідності Конституції України (конституційності) окремих положень Закону України «Про Вищу раду юстиції» від 11.03.2011 № 2-рп/2011 по справі № 1-4/2011. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/621>
3. Рішення Конституційного Суду України у справі за конституційним поданням Верховного Суду України щодо відповідності Конституції України (конституційності) положень частин другої і четвертої статті 1, абзацу другого пункту 8 частини першої статті 18, частини першої статті 25, пунктів 1, 2, 4 частини першої статті 30, частини першої статті 31, частини першої статті 32, пункту 2 частини другої статті 33, пункту 2 частини другої та частини третьої статті 37, статей 38 і 48 Закону України «Про Вищу раду юстиції» (справа про Закон України «Про Вищу раду юстиції») від 21.05.2002 № 9-рп/2002 по справі № 1-3/2002. URL: <http://www.ccu.gov.ua/docs/458>
4. Про вищу раду правосуддя: Закон України від 21.12.2016 № 1798-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-19>